

Gemeentebestuur Diest

adres: Grote Markt 1, 3290 Diest
telefoon: 013/31 21 21
fax: /
e-mail: griet.onckelinx@diest.be (milieumambtenaar)
url: www.diest.be

Korte landschapsbeschrijving

Regio: Hageland
Deelgemeenten: Diest, Deurne, Schaffen, Webbekom, Kaggevinne, Molenstede
Oppervlakte: 58,20 km²
Oppervlakteverdeling:
– Landbouwgronden: 59,13%
– Bossen: 12,17%
– Bebouwde gronden: 24,05%
– Andere: 4,65%

Diest is gelegen in een overgangsgebied tussen twee geografische streken: het Hageland en de Zuiderkempen. Het zuidelijke deel van Diest sluit aan bij het Hageland. Het reliëf deelt er het landschap op in compartimenten. Het is een zacht glooiend heuvelland met valleien tussen parallelle ruggen: de Hagelandse getuigenheuvels of Diestiaanheuvels. Het noordelijke deel van de gemeente wordt gerekend tot de Zuiderkempen. Het betreft er een compartimentenlandschap uit een mozaïek van open ruimten en gesloten, ondoorzichtige massa's waardoor afwisselend een open en een gesloten landschap waar te nemen is. Het zicht wordt er hoofdzakelijk bepaald door het reliëf, waarbij de getuigenheuvels een belangrijke rol spelen. De uitlopers van de Diestiaanheuvels gaan hier geleidelijk over naar het Kempens plateau.

De overgang van het zandlemige en heuvelachtige Hageland naar de zandige Kempen wordt gevormd door het zeer geschakeerde valleigebied van de Demer, dat we in drie grote delen kunnen verdelen:

- tussen Hasselt en Diest ontwikkelde de Demer een brede vallei (bv. Schulensbroek);
- tussen Aarschot en Diest is de vallei doorgaans smaller en baant er zich een weg tussen de Diestiaanheuvelds;
- ten westen van Aarchot is de vallei enkel aan de linkerkant geflankeerd door een heuvelrij (bv. de Wijngaardberg in Wezemaal). Aan de rechterkant zijn deze heuvels minder uitgesproken. We treffen er alleen de Molenberg en de Balenberg in Betekom. De vallei gaat hier geleidelijk over in een vlakker en meer zandig landschap.

Het ruime valleigebied wordt beschouwd als een vruchtbaar gebied voor de landbouw. Door de jaren heen werd er, door de talrijke overstromingen van de Demer, een relatief dikke kleilaag afgezet op de zand- en veenondergrond. Binnen het valleigebied duikt ook hier en daar een droge, zandige donk op. Op deze typische oude rivierduinen komt van oudsher een heideachtige vegetatie voor. Een ander typisch fenomeen binnen de vallei zijn de oude, afgesneden Demermeanders, zoals langs de westelijke grens van Diest.

De landbouw is in de regio een belangrijke gebruiker van de open ruimte. Als deel van Noord-Hageland wordt de regio landbouwkundig gekenmerkt door vooral tuinbouw (groenten en/of fruit) en intensieve veehouderij in de westelijke gemeenten (Rotselaar, Tremelo, Begijnendijk, Aarschot) en veehouderij en akkerbouw in de overige gemeenten (o.a. Diest). De laatste jaren zijn ook hier meer en meer intensieve niet-grondgebonden bedrijven ontstaan, waardoor de bemestingsdruk in de regio reeds groter is dan in de rest van het arrondissement Leuven.

Deze oorspronkelijke ruimtelijke structuur onderging in de loop der tijd een aantal wijzigingen. De grote akkergebieden verkleinden en raakten versnipperd door bebossing, door het omzetten van akkers in weiden, door de uitbreiding van de bebouwde oppervlakte en het stedelijk gebied en door de uitbouw van een militair vliegveld. Het best bewaarde landbouwgebied is het zuidelijke akkergebied. Het bosareaal kende eerst een uitbreiding door de naaldhoutaanplantingen ten gevolge van de ontluikende mijnbouwactiviteit in het naburige Limburg. Later ging heel wat bosareaal weerom verloren. De laatste 20 jaar beboste men terug landbouwgronden met overwegend loofhout. Daarnaast worden sinds de jaren 50 vochtige weidegronden vaak beplant met populieren.

Het gehele gebied bestaat verder uit een sterk versneden plateau dat naast de talrijke beboste arealen heel wat – door houtkanten en bomenrijen – gecompartmenteerde landbouwgebieden heeft. Ook zijn er plaatsen met weidse zichten op o.m. de Zennevallei en Halle. De diep ingesneden beekvalleien herbergen bronnen en moerasbosjes. Het Brabants Ardennenlandschap in het zuidoosten van het gebied wijkt bodemkundig sterk af van de normale Leemstreek. De steile hellingen zijn meestal bebost, gedeeltelijk met naaldhout of weiland. Sommige heuveltoppen zijn lang braak gebleven zoals Meigemheide en Solheide, de schrale milieus hebben soms een heideachtige vegetatie.

In het noordelijk deel, ter hoogte van Linkebeek ligt het Dwersbos met veel taluds en holle wegen. Het open landschap ten zuiden van het Dwersbos is vrij intact gebleven. Ten westen van het Gasthuisbos ligt Meigemheide met de Kesterbeek. Nog meer zuidelijker liggen Begijnenbos en Elsemheide. In deze omgeving liggen meerdere bronnen, de Termeulenbeek en de Molenbeek of Meerbeek.

Belangrijke habitats en landschapsstructuren

Diesterbroek bestaan uit graslanden en populierenaanplantingen op voormalige graslanden. Op de niet-overstromende oeverwallen komen glanshavergraslanden voor terwijl op de sporadisch overstromende droger gelegen delen grote vossestaartgraslanden voorkomen. Op de delen die frequenter overstromen ontwikkelen zilverschoongraslanden. In de natste delen tenslotte, bevinden zich dottergraslanden en grote zeggenvegetaties.

Ook ten westen van Diest treffen we in de vallei waardevolle natte gebieden aan, wilgenstruikgewas, hooiland en grasland.

Een ander belangrijk structurerend valleigebied in Diest is het valleigebied van het Zwart Water en de Drie Beken. Deze vallei in het noorden van de gemeente, is oost-west gericht. Het is een natte vallei met vele afwateringsgrachten, vijvers en broekgebieden. Het Willebroek, Schutshagen, het Genevennebroek, Paasdonken, het Schouwbroek, Schansbeemden, Zwartwater en Molenveld bestaan allen uit een afwisseling van natte ruigten, natte hooi- en weilanden veelal afgeboord met bomenrijen, grote zeggevegetaties en populieraanplanten.

Het Papenbroek, in het zuiden van de gemeente bestaat uit een aaneenschakeling van natte graslanden, ruigten, alluviale bosjes en kleine waterpartijen (voormalige turfputten). De bloemrijke laagveenhooilanden van weleer worden in ere hersteld. Het volgehouden natuurbeheer vormde de botanisch minder interessante ruigtevegetaties om tot zeer gevarieerde dotterbloemgraslanden, blauwgrasland met talloze orchideeën en veenachtige habitats met Veenpluis, zeldzame zeggesoorten, Wateraardbei en Waterdrieblad.

Net ten noorden van de stad loopt een band van Diestiaanheuvelds. De Kalenberg, het Grasbos, de Blaasberg, de Lange Berg, de Keiberg en de Lazarijberg vormen een langgerekt zuidwest-noordoost georiënteerd lint met steile, hoge en vaak rechtlijnige flanken langs de Demervallei. Deze band gaat noordoostelijker verder in de Kenisberg, de Rauwberg en de Kruisberg. Deze heuvelds zijn meestal bebost, voornamelijk met zuur eikenbos of eiken-berkenbos en naaldhoutaanplanten. Tussen de Lazarijberg en het vliegveld van Schaffen komen grote oppervlaktes (verruigde) glanshaverhooilanden voor met struisgraslandrelict en struikheidevegetatie. De verruigde en verbossende hellingen hebben soorten als Hollandse iep, Beemdkroon, Bosroos, Knolboterbloem, Echte guldenroede en Bermzegge

In het noordwesten van de gemeente komt het natuurreservaat Dassenaarde-Groot Asdonk voor. Door de afwisseling tussen natte valleigronden met alluviaal bos, populierenaanplanten en dotterbloempercelen en droge heuvelruggen met naaldhoutaanplanten en zure eiken(berken)bossen is dit gebied zeer bijzonder. Op de Eikelberg komen nog enkele heidepercelen voor.

Vermeldenswaardig is ook het Gasthuisbos in het zuiden van de gemeente Diest. Dit bos bestaat hoofdzakelijk uit zuur eikenbos en een populierenaanplant.

Volgens het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Diest zijn de grootste concentraties van landschapselementen gelegen in:

- het noorden van de fusiegemeente, in Deurne rond de Kiewithoeve;
- het valleigebied van de Drie Beken;
- het landbouwgebied van Schaffen;
- het Diesters Broek;
- het landbouwgebied van Kaggevinne;
- de vallei van de Begijnenbeek.

3290

4

